

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

The School Curriculum Administration of the Child Development Center
Under the Local Administrative Organization in Hang Dong District
Chiang Mai Province.

วีระศักดิ์ เต้จ๊ะแยง^{1*}, ธีระภัทร ประสมสุข², เมืองอินทร์ ชรสสุวรรณ³, เสกชัย ชมภูณูช⁴
Weerasak Tajayang^{1*}, Teerapat Prasomsuk², Muang-in Chornsuwan³,
Sekchai Chompoonuch⁴

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

Affiliation North-Chiang Mai University

* Corresponding author E-Mail : WeerasakTajayang@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 57 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการนิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ควรใช้การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจติดตามประเมินผล และการนำผลไปปรับปรุงพัฒนา ในกระบวนการความพร้อมของสถานศึกษา ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวัดและประเมินผลควรกำหนดรูปแบบ/เกณฑ์การประเมินที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง

คำสำคัญ : 1. การบริหาร; 2. หลักสูตรสถานศึกษา; 3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the management of educational curriculum at Early Childhood Development Centers under local administrative organizations in Hang Dong District, Chiang Mai Province, and 2) to investigate development guidelines for managing educational curriculum at Early Childhood Development Centers under local

administrative organizations in Hang Dong District, Chiang Mai Province. The population included school administrators, teachers, and Early Childhood Development Center committees in the academic year 2023, totaling 57 individuals, with 6 qualified interviewees selected purposively. Research tools included questionnaires and interviews, while statistical analysis methods encompass means, percentages, standard deviations, and content analysis.

The research findings revealed that: 1) Overall, the level is moderate. When considering each aspect individually and ranking them by mean value, they all fall within a moderate level. These aspects included school readiness preparation, direction, supervision, monitoring, and evaluation, as well as curriculum development. 2) Development guidelines for managing educational curriculum at Early Childhood Development Centers under local administrative organizations entail the utilization of planning, implementation according to plans, monitoring, evaluation, and utilizing results for improvement in the school readiness process. Additionally, increasing participation in the curriculum development process is recommended. Furthermore, assessment and evaluation should incorporate formats/criteria that focus on assessing real conditions.

Keywords: 1. Management; 2. School Curriculum; 3. Local Administrative Organization Early Childhood Development Center

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 - 2570) ประกาศใช้วันที่ 1 ต.ค. 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีระบบเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพ แข่งขันได้ ยั่งยืน มีความมั่นคงทางพลังงาน มีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล รักษาทุนธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความมั่นคงภายในประเทศ ป้องกันและลดผลกระทบจากภัยคุกคามข้ามชาติ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบข้อตกลงต่าง ๆ ในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้ภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งถึง ตรวจสอบได้ และปราศจากคอร์รัปชัน ซึ่งได้กำหนดให้การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนา

อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 13 โรงเรียน เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากสำนักงานพัฒนาชุมชน มาสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เมื่อปีพุทธศักราช 2545 จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและใช้การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินงานเริ่มต้นตลอดมา จากการศึกษาเอกสารประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแผนการจัดประสบการณ์และเอกสารอื่นๆและจากการได้ขออนุญาตเข้าพบ ผู้อำนวยการกองการศึกษา ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลบ้านโป่ง ในวันที่ 15 สิงหาคม 2566 ณ เทศบาลตำบลบ้านโป่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลน้ำแพร่พัฒนา ในวันที่ 16 สิงหาคม 2566 ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลน้ำแพร่ จากผลกระทบดังกล่าวจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ใน

การวางแผนการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 14 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน จาก 4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประจำปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 13 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้ง 4 ศูนย์ จำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 43) จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ เลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 13 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเนื้อหาและรูปแบบดังนี้
แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคำถามแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) (อ้างถึงในธนิต รัตนศักดิ์, 2565 : 55)

2. แบบสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 แห่ง โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็ก จำนวน 4 คน โดยคำถามในการสัมภาษณ์มาจากข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ สุตท้ายของแต่ละด้านจากแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม

1.1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือ

1.2. สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่างๆเพื่อกำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา จากนั้นก็นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้อง ความครอบคลุมตามขอบเขต และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.3. นำแบบสอบถามที่ปรับตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของการสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) รวมไปถึงความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนทางภาษา โดยการกำหนดค่าของความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 -1.00 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้

1.4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมไปทดลอง (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียง กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาแล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach 1970 อ้างถึงในบุญชุม ศรีสะอาด, 2556 : 117) นำมาวิเคราะห์หาค่า อำนาจจำแนกรายข้อ (r) และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

1.5. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข เพื่อจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

1.6. นำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. การสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลาและสถานที่สัมภาษณ์ให้ข้อมูล

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ตามข้อคำถามที่จัดเตรียมไว้

2.3 ก่อนเริ่มการทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์โดยขอ อนุญาตในการจดบันทึก บันทึกภาพ และบันทึกเสียง ระหว่างการสัมภาษณ์ ขอให้มิแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

2.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

1.2. ข้อมูลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรมประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยภาพรวม เสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ การแปลความหมายที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121 อ้างถึงใน ธนิต รัตนศักดิ์ดา, 2565 : 55)

2. แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตาม หัวข้อหลักที่กำหนดไว้มาสรุปข้อมูลและนำเสนอด้วยวิธีเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
2. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)
3. ทหาระดับแนวทางการบริหารงานงบประมาณในบุคคลิจิทัล สถานศึกษากลุ่มการศึกษาสงเคราะห์ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิดของฐานพัฒนา ไกรศร และอดุลย์ วังศรีคุณ (2564 : 192) ดวงใจ ไชยลังการ (2558) รังสันต์ โยศรีคุณ (2556 : 4) ยุทธศักดิ์ ภูวาอารักษ์ (2565 : 7 – 8) สุริยา ทองจรัส (2559 : 5) สงกรานต์ เรื่องประทีป (2559 : 14) อัครเดช ชาตรีรัมย์ (2556 : 4) โอภาส ประสาทโนบล (2557 : 5 – 6) มาสังเคราะห์ และสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3 ด้านที่มีนัยสำคัญ ดังนี้ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล และด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการบริหาร

หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือการเตรียมความพร้อมด้านการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องและครอบคลุมจุดหมายของการจัดทำหลักสูตร อยู่ในระดับ ปานกลาง

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือความสอดคล้องกับนโยบาย/สภาพสถานศึกษาและสภาวะปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันถึงประสงค์อย่างชัดเจน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ กำหนดวิธีการประเมินที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือจัดให้มีการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ กำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับแนวการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร ควรมีการส่งเสริมการบุคลากรในการเข้ารับการอบรมให้ความรู้ และนำมาปรับใช้กับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองอย่างเหมาะสม โดยมีการวางแผนงานและกำหนดทิศทางที่ชัดเจนมีแนวทางที่ตรงกันกับ ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน 2.ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ผู้บริหารควรดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ คำนึงถึงโครงสร้างและวัฒนธรรมของสถานศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยความร่วมมือของบุคลากรทั้งโรงเรียน และนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อนำองค์กรสู่การปรับเปลี่ยนให้ทันการเปลี่ยนแปลง

ด้านการจัดทำหลักสูตร ควรมีการส่งเสริมการบุคลากรในการเข้ารับการอบรมให้ความรู้ และนำมาปรับใช้กับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองอย่างเหมาะสม โดยมีการวางแผนงานและกำหนดทิศทางที่ชัดเจนมีแนวทางที่ตรงกันกับ ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน

ด้านการการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร ควรมีการออกแบบการวัดและการประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียน และเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้กับเด็ก โดยให้มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยเน้นวัดผลจากทักษะที่เกิดกับผู้เรียนผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการใช้หลักสูตร/ การพัฒนาผู้เรียนสู่สมรรถนะ ประเด็นปฏิบัติการจัดการเรียน การสอนและการประเมินผลบนฐานสมรรถนะ

อภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลวิเคราะห์พัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เป็นเพราะว่าการ

จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เพราะการมีส่วนร่วมจะทำให้ทุกฝ่ายมีความรู้สึกมีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ดังที่พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้หน่วยงานต่างๆ ทุกระดับ ทั้งระดับชาติเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนชุมชนและผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาและบริหารจัดการหลักสูตร ดังนั้นการจัดศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ต้องมีการประสานสัมพันธ์และความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจ เอกชน บิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาและใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2566 : 67 - 68) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้ 1. หลักสูตรมีความสำคัญต่อประเทศชาติ เนื่องจากหลักสูตรเป็นมาตรฐานการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนของประเทศ 2. หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นกรอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาทั้งในด้านการบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไปให้สอดคล้องกับการบริหารวิชาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. หลักสูตรมีความสำคัญต่อครูหรือผู้สอนในฐานะที่เป็นเครื่องมือชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ เพราะหลักสูตรจะทำให้ครูหรือผู้สอนทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ แนวทางการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผลที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ 4. หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้เรียนและผู้ปกครองในฐานะที่ช่วยทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้ารับการศึกษา 5. หลักสูตรมีความสำคัญต่อชุมชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนในชุมชนให้มีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง รองลงมาคือการเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง และการเตรียมความพร้อมด้านการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องและครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการจัดทำหลักสูตร อยู่ในระดับ ปานกลาง เป็นเพราะว่าปัจจัยที่ทำให้การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรหรือการบริหารหลักสูตรยังไม่ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอภาส ประภาสโนบล (2557 : 5 - 6) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3. การวางแผนใช้หลักสูตร 4. การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 5. การสรุปผลการดำเนินงานของ

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือความสอดคล้องกับนโยบาย/สภาพสถานศึกษาและสภาวะปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก และเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันถึงประสงค์อย่างชัดเจน อยู่ในระดับ ปานกลาง เป็นเพราะว่าการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดทำหลักสูตรไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์กับนโยบายยังขาดการ

มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและไม่สอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ ภูมาอารักษ์ (2565 : 8) การวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ได้แก่ การเตรียมการหรือวางแผนในการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ มีวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร การจัดหาหรือเลือกใช้และพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ มีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการวางแผนด้านการวิจัย การวัดและประเมินผล และมีการวางแผนด้านการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กำหนดวิธีการประเมินที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือจัดให้มีการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง และกำหนดรูปแบบวิธีการและเกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับแนวการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า การกำหนดรูปแบบรายละเอียด/เกณฑ์การประเมินการวัดและประเมินผลยังไม่ให้สอดคล้องกับแนวการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรของสถานศึกษา และการจัดทำเอกสารประเมินยังขาดกระบวนการตามที่กำหนดในหลักสูตรเช่นการกำหนดวิธีการประเมินที่เน้นการประเมินตามสภาพจริงของแต่ละสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ไชยลังการ (2558) ได้สรุปว่า การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล โดยแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อสร้างเกณฑ์การประเมินอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ วัด ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รายงานการนิเทศภายใน ภายนอกเป็นปัจจุบัน จัดระบบกำกับ ติดตามและประเมินผล โดยการสรุปผลรายงานการประเมินหลักสูตรและการปรับปรุงพัฒนาเพื่อนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพ

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางดง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา คือ ควรขจัดสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยที่ทำให้การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรหรือการบริหารหลักสูตรที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีความพร้อมของบุคลากรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ สอดคล้องและครอบคลุมจุดหมายของการจัดทำหลักสูตร และ ใช้กระบวนการปฏิบัติตามกระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เพื่อใช้ในกระบวนการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอภาส ประภาสโนบล (2557 : 5 – 6) ได้กล่าวถึงแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 5 แนวทาง ได้แก่ ควรเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการวางแผนใช้หลักสูตร ควรมีการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และควรมีการสรุปผลการดำเนินงานของหลักสูตร

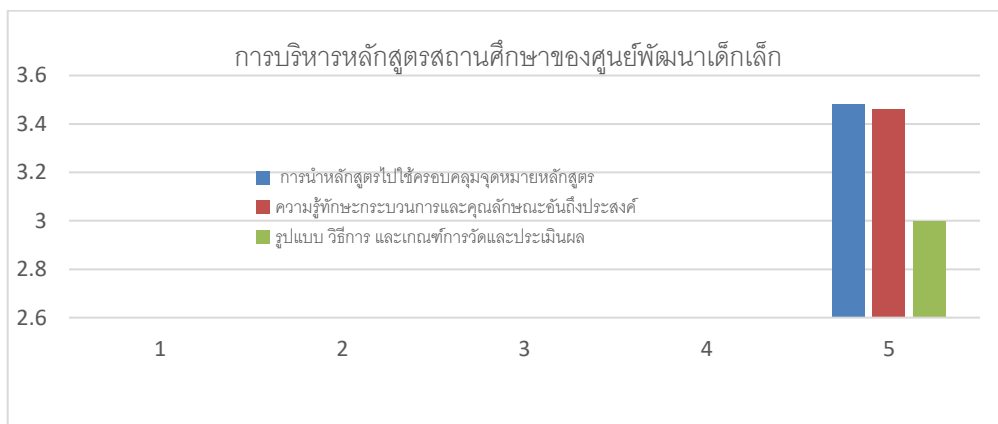
ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์ คือ ควรส่งเสริมที่เกิดขึ้นจากปัจจัยที่ทำให้กระบวนการจัดทำหลักสูตรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เป็นเพราะว่า การกำหนดวิสัยทัศน์กับนโยบายยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและ สอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ ภูมาอารักษ์ (2565 : 8) กล่าวถึงแนวทางการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ได้แก่ ควรมีการเตรียมการหรือวางแผน

ในการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ มีวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร ควรมีการจัดหาหรือเลือกใช้และพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ มีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรมีการวางแผนด้านการวิจัย การวัดและประเมินผล และ ควรมีการวางแผนด้านการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา คือ ควรมีการกำหนดรูปแบบรายละเอียด/เกณฑ์การประเมินการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับแนวการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นเพราะว่า การจัดทำเอกสารประเมินยังขาดกระบวนการตามที่กำหนดในหลักสูตรเช่นการกำหนดวิธีการประเมินที่เน้นการประเมินตามสภาพจริงของแต่ละสถานศึกษา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ดวงใจ ไชยลังการ (2558) กล่าวถึงแนวทางการการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อสร้างเกณฑ์การประเมินอ่านเขียน คิด วิเคราะห์ วัดประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ควรรายงานการนิเทศภายใน ภายนอกเป็นปัจจุบัน ควรจัดระบบกำกับ ติดตามและประเมินผล โดยการสรุปผลรายงานการประเมินหลักสูตรและการปรับปรุงพัฒนาเพื่อนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การนำหลักสูตรไปใช้ครอบคลุมจุดหมายหลักสูตร ผู้เรียนมีความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันถึงประสงค์ และ รูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การวัดและประเมินผล จะสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ ยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การนำหลักสูตรไปใช้ครอบคลุมจุดหมายหลักสูตร ผู้เรียนมีความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันถึงประสงค์ และ รูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการนำหลักสูตรไปใช้ครอบคลุมจุดหมายหลักสูตร ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

ควรวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันถึงประสงค์ ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การวัดและประเมินผล ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

แหล่งอ้างอิง

- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- กษมา ชนะวงศ์. (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน [วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดวงใจ ไชยลังการ. (2558). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- มยุรี พิภพม. (2556). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนเทศบาลบ้านศรีมงคล จังหวัดเพชรบูรณ์ [วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุทธศักดิ์ ภูผอารักษ์และธารินทร์ รसानนท์. (2562). *การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- รัตนา คำเพชรดี. (2559). *การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รังสันต์ โยศรีคุณ. (2556). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ [วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย.